

A Fascinating New Approach to the י"ג מדות של רחמים: How to Forgive

Show# 187 | September 15th 2018

טור אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תקפב

ובכן תן פחדך יש בו מ"ד תיבות וכן יש במלוך עד בכל משלה כנגד מ"ד תיבות שיש מן (זכריה ח) כה אמר ה' צבאות עד אשר יבא עמי לחלות פני ותקנו לומר ובכן לשון המקרא ובכן אבא אל המלך וגו' לפי שהוא עתה יום הדין ואנו באין לפני מ"ה הקדוש ברוך הוא וכו'.

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף יז עמוד ב

ויעבר ה' על פניו ויקרא, אמר רבי יוחנן: אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח צבור, והראה לו למשה סדר תפלה. אמר לו: כל זמן שישראל חוטאין - יעשו לפני כסדר הזה, ואני מוחל להם. ה' ה' - אני הוא קודם שיחטא האדם, ואני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה. אל רחום וחנון, אמר רב יהודה: ברית כרותה לשלש עשרה מדות שאינן חוזרות ריקם, שנאמר הנה אנכי כרת ברית.

של"ה עשרה מאמרות מאמר שביעי

קצג. וכתב ראשית חכמה פרק א' משער הענוה (אות יד) וזה לשונו: ושמעתי בשם הגאונים, כי על כוונה זו אמרו במסכת ראש השנה (יז ב) על [פסוק] (שמות לד, ו) 'ויעבר ה' על פניו ויקרא', אמר רבי יוחנן, אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח ציבור והראהו למשה [סדר תפלה] ואמר לו, כל זמן שישראל יעשו לפני כסדר הזה אני מוחל להם, עכ"ל. והדבר קשה, שהרי אנו רואים שכמה פעמים אנו מזכירין י"ג מדות ואינם נענים. אלא אומרים הגאונים, כי כוונת 'יעשו לפני כסדר הזה', אין הכוונה לבד על עטיפת טלית, אלא שיעשו סדר המדות שלמד הקדוש ברוך הוא למשה, שהוא 'אל רחום וחנון', דהיינו מה הוא רחום אף אתה תהיה רחום וכו', וכן לכל הי"ג מדות, עכ"ל ראשית חכמה.

סוד לאברהם (מחתן החפץ חיים רבי אהרן כהן) דרוש ב

איתא (בר"ה דף י"ז) אל רחום וחנון אמר רב יהודה ברית כרותה לייג
מידות שאינן חוזרות ריקם שנאמר הנה אנכי כורת ברית וגו'.
ועוד אמרו רז"ל (שבת ג"ה, וע"ש בתוס' ד"ה ושמואל) דזכות אבות תטה אבל ברית
אבות לא תטה.

והקושיא גלויה כיון שאמרו שברית כרותה לייג מידות שאינן חוזרות ריקם, איכ
למה אין אנו נענים אחרי אמרנו כמה פעמים את הייג מידות, ויש להבין
הדבר ע"פ מאמרם ז"ל, שם, עה"פ ויעבור ה' על פניו ויקרא (שמות ל"ד) אמר ר' יוחנן
מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח צבור והראה לו למשה סדר תפלה אמר לו כל זמן
שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה ואני טוחל להם, הזכירו "יעשו" לפני כסדר
חזה, לא די כמה שיזכירו רק בפיהם, אלא שיעשו כסדר הזה שמפרט בייג מדותיו
רחום וחנון, מה הוא רחום אף אתה רחום כה הוא חנון אף אתה חנון.
ויובן יותר ע"פ משל ששמעתי באדמו"ח שליט"א. עשיר גדול היה לו כמה עסקים
(פאבריקין ופאדראטין) ורכים מישראל התפרנסו על ידי עסקיו אלו, פעם
אחת בא אליו בן אחיו מסדינת הים ובקש ממנו שיקבלנו לאחד מעסקיו כדי שיהא
לו מסה להתפרנס, העשיר מילא בקשתו. ומסר לו איזה תפקידים בעסקיו, בערך זה. בבקרה,
שתי שקות להשגיה על עושי המלאכה. אח"כ שתי שקות מלאכות קלות אלו אח"כ לסעודת
הצהרים ומנוחה. שתי שקות. אח"כ שלש שקות לעשות מלאכה פלונית ג"כ קלה וקבע לו
שכרו משלם לכל חדש, והוסיף לחבטיחו נאמנה שכשיעבור זמן חשוב ואראה שקימת את
כל הסדר שאני מצוך שלא לעבור עליהם אוסיף לך מתנה חשובה מאד,
וכדי שיזכור את התפקידים האלה כתבם העשיר על גליון בסדר ומסר לו את
הגליון שיחזור עליהם בפיו איזה פעמים שיהיו לו לזכרון.

מובן שחעני קיבל את הדברים ברצון ושמחה והרבה להודות להעשיר על טוב לבו
ועל הבטחתו הנאמנה.

בעבור הזמן שהוא קרא אליו בעה"כ ואמר לו, בני, ומה נשמע מהתפקידים שמסרתי
בידך ושקבלת אותם בכל כך שמחה, הקיימת אותם, ענת לו בוראי דודי
הטוב, קיימתים כאשר הבטחתי, שאל העשיר ואיך עשית בני הגד נא לי. אמר לו

בכל יום קראתי את הדברים שכתבת עבורי על תגליון עד שאני זוכרם היטב בעל פה, והנני לקרוא אותם תיכף לפניך כי הנם נכונים יחדיו על שפתי, וכן עשה וקרא לפניו את כל הסדר שצוהו. הוסיף העשיר לשאול האם עשית סמס בדרך כמו שצויתי עליך בסדר הזה. אמר לו לא, אלא קיימתי רצונך במה שחזרתי על הסדר בשפתי בכל יום.

אמר לו הוי שובתה וכי עבור קריאת הסדר תבקש את המתנה החשובה ההיא שהבטחתיך, הלא לא רשטתי לך את הסדר רק כדי שתדע מה לעשות ולקיים רצוני אבל לא בקריאה לברך הוא רצוני.

הנמשל כמובן כאשר נדייק בדברי ר' יוחנן כ"ז שישראל יעשו בסדר הזה אני טוחל להם אבל לא רק בקריאה לברך.

ונכלל לחיות באמת בטוחים בכריחה הכרית כי כשנקיים את הי"ג מרות כפועל סמס כביאורם הנכון כאשר ביאר אותם הרמ"ק ז"ל בספרו קטן הכמות ורכ האיכות, "תומר דבורה" כי אז כל תפלותינו ובקשותינו לא ישובו ריקם מלפניו כעובדא דר' חננאל דלעיל אשר אף כי הקטגוריא גברה מאד מפני רוע מעלליהם אשר לכן נגזר עליהם עצירת גשמים ולא הועילו כל שלש התעניות, ככל זאת, מרת ההטבה הכלתי רגילה של האדם ההוא שהיא בדוגמת אחת מהי"ג מרות (ראה בתוס' דבורה הנז' היא לברכה נצחה לגמרי את מרת חרין כנז' בסדרש).

רא"ש מסכת ראש השנה פ"א סי' ו

אמר רבא כל המעביר על מדותיו מעבירין כל פשעיו שנאמר (מיכה ז) נושא עון ועובר על פשע למי נושא עון למי שעובר על פשע [ע"ב] ויעבור ה' על פניו ויקרא א"ר יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח ציבור והראה למשה בסיני ואמר לו כל זמן שישראל חוטאים יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם. ה' ה' אני הוא קודם שיחטא האדם אני הוא אחר שיחטא האדם. וא"ת מה צריך האדם למדת רחמים קודם שיחטא. וי"ל אף על פי שגלוי וידוע לפניו שסופו לחטוא מתנהג עמו במדת רחמים כאשר הוא שם.

נפש החיים שער ג פרק ד

וז"ש רז"ל בהדברים שדימו התחברותו יתברך להעלמות. להתחברות הנשמה להגוף מה הנפש טהור' בגוף אף הקדוש ברוך הוא טהור בעולמו (וי"ר סו' פ"ד) ר"ל כענין הנשמה אף שמתפשט' בכל פרטי אברי האדם. הנקיים וגם המלאים לכלוך טינופת וזוהמא. ועכ"ז אינם חוצצים כלל לענין טהרתה ובקדושתה וטהרתה עומדת. כן הענין. אם שהוא יתב' ממלא את כל. וכל המקומות. מקומות הטהורים והמקודשים ואשר אינם טהורים. אעפ"כ אינם חוצצים כלל ולא גורמים שום שינוי חלילה לקדושת טהרת עצמותו ואחדותו הפשוט יתב'. וז"ש (מלאכי ג) אני ה' לא שניתי. (* וכמ"ש בתז"ח דף פ"ח סוף ע"ד וכל ישראל דקבילו מניה אורייתא אינון עבדין לי' אחד בה ובכל אתון ושמחן קדישין דילי' ובכל משריין עלאין ותתאין

דאתבריאוו בהו ובכל בריין עלאין ותתאין. ולעילא מכלהו אחד ולתתא מכלהו ומלגאו דכלהו ומלבר דכלהו
איהו אחד כו' הכי איהו מלגאו דכל עלמין כמו מלבר דכל עלמין לא אשתני כו':

(* ולפי מה שיתבאר אי"ה להלן ענין החילוק שבין הב' שמות הוי"ה ואלקים. שהשם אלקים פירושו מורה על
הבחי' שמצדו ית'. לזאת אמר אני ה' לא שניתי. וע' תקונים ת"ע בענין האודנין אמר וארבע אתוון דאינון
הוי"ה איהו לא אשתני בכל אתר כו' שינויין אינון במאני דגופא אבל ביה ליתי שינויין כלל הה"ד אני ה' לא
שניתי:

תפלה קודם תפלה מהרב אלימלך מליזענסק

אָדְרָבָה, תַּן בְּלִבְנוֹ שְׁנָאָה כָּל אֶחָד מֵעֵלֵת חֲבֵרֵינוּ וְלֹא חֶסְרוֹנָם.

ר' צדוק הכהן מלובלין - צדקת הצדיק אות קנד

כשם שצריך אדם להאמין בהשם יתברך כך צריך אחר כך להאמין בעצמו.

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כג עמוד א

אמר רבי יוחנן: כל ימיו של אותו צדיק היה מצטער על מקרא זה שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון היינו
כחולמים. אמר: מי איכא דניים שבעין שנין בחלמא? יומא חד הוה אזל באורחא, חזייה לההוא גברא דהוה
נטע חרובא, אמר ליה: האי, עד כמה שנין טעין? - אמר ליה: עד שבעין שנין. - אמר ליה: פשיטא לך דחיית
שבעין שנין? - אמר ליה: האי [גברא] עלמא בחרובא אשכחתי, כי היכי דשתלי לי אבהתי - שתלי נמי
לבראי. יתיב, קא כריך ריפתא, אתא ליה שינתא, נים. אהדרא ליה משוניתא, איכסי מעינא, ונים שבעין שנין.
כי קם חזייה לההוא גברא דהוה קא מלקט מינייהו. אמר ליה: את הוא דשתלתי? - אמר ליה: בר בריה
אנא. אמר ליה: שמע מינה דניימי שבעין שנין. חזא לחמריה דאתיילידא ליה רמכי רמכי. אזל לביתיה, אמר
להו: בריה דחוני המעגל מי קיים? - אמרו ליה: בריה ליתא, בר בריה איתא. אמר להו: אנא חוני המעגל. לא
הימנוהו. אזל לבית המדרש, שמעינהו לרבנן דקאמרי: נהירן שמעתתין כבשני חוני המעגל, דכי הוי עייל
לבית מדרשא, כל קושיא דהוו להו לרבנן הוה מפרק להו. אמר להו: אנא ניהו, ולא הימנוהו, ולא עבדי ליה
יקרא כדמבעי ליה, חלש דעתיה, בעי רחמי ומית. **אמר רבא, היינו דאמרי אינשי: או חברותא או מיתותא.**

Selected emails from our listeners

Comments on the show

Reb Dovid Shlitan

Just want to wish you and your dear family a Gemar Chasima Tova Leshonah Tova Umesuka. A year of only true joy with abundance of Nachas from your entire Mishpacha!

Thank you again for your weekly podcast and may the RBSH continue being Mechazek you to continue in this holy work of yours by providing with continues Torah topics and Chiddushim that many enjoy listening dearly.

Easy fast and Gut Yom Tov!

Kol Tuv

Abba

PS. Your last recording of “navigating through YN@ was outstanding! One day I sure hope you take the recordings and compile a book.

Selected audio from our listeners

Comments on the show 1 [click here](#)

Comments on the show 2 [click here](#)

Comments on Previous Shows

Show 43 Confidentiality in Halacha

Comment 1 [click here](#)

Show 169 Hilchos Tzniyus and hair covering - How much?

Comment 1 [click here](#)

Response:

מה שהקשת מהאג"מ אבהע"ז ח"א סי' גח, הנה האג"מ שם קאי בדעת הרמ"א בסי' עה דס"ל שיש ערוה בגשים אחרים גם בפחות מטפח ולא בדעת המחבר דס"ל דבכל גשים לא הוי ערוה רק טפח, וכ"ה להדיא באגרות משה אורח חיים חלק ד סימן קכ וז"ל: והא דהקשת דגם בפחות מטפח הא אסור להסתכל ותהא האשה צריכה לכסות כולן מפני הסתכלות האנשים, הנה עיין בברכות דף כ"ד ע"א טפח באשה ערוה הקשה הגמ' אילימא לאסתכולי בה והא א"ר שישת דאף באצבע קטנה של אשה אסור, ומ"מ אינה מחוייבת לכסות פניה וידיה משום דעיקר האיסור הוא רק בכוונה להסתכל בה וכן הוא גם בפחות מטפח ולא קשה כלום. והגני אביך אוהבך, משה פיינשטיין.

Comment 2 [click here](#)